

Skylltfonden – slutrapport (diariernr 2024/104663 och 2025/105832)

Hur fungerar rapporteringen från sjukhusen till Strada?

Helena Selander & Susanne Wallhagen, VTI.

Slutrapporten är framtagen med ekonomiskt stöd från Skylltfonden, Trafikverket. Ståndpunkter, slutsatser och arbetsmetoder i rapporten reflekterar författaren och överensstämmer inte med nödvändighet med Trafikverkets ståndpunkter, slutsatser och arbetsmetoder inom rapportens ämnesområde.

Sammanfattning av projektet

För att veta vilka insatser och åtgärder som behövs för ökad vägtrafiksäkerhet är det viktigt med ett korrekt underlag när det gäller olyckor och skador. Projektets syfte har varit att undersöka akutsjukhusens möjligheter att rapportera till Strada, och att identifiera hur lagstiftning, organisatoriska faktorer och praktiska hinder påverkar rapporteringen samt vilka åtgärder som kan stärka systemets kvalitet. Digitala intervjuer genomfördes med tre målgrupper med erfarenhet av Strada: Transportstyrelsens Stradasamordnare, akutsjukhusens Stradarapportörer och deras chefer för att få en fördjupad förståelse av förutsättningar och utmaningar i rapporteringsarbetet. Intervjuerna med vårdpersonalen analyserades med deduktiv tematisk analys för att identifiera, tolka och strukturera återkommande mönster.

Resultatet från studien visar att Stradarapportörerna är mycket engagerade, men samtidigt står de inför flera organisatoriska utmaningar. Införandet av Stradalagen har ökat mängden registrerade patienter, men när registreringen sker utan trafikskadejournal varierar kvaliteten och positionsuppgifter kan saknas. Tidsbrist är den mest tydliga utmaningen: schemalagd tid för registrering kan ibland saknas eller försvinner för kliniskt arbete, vilket skapar eftersläpningar. Brister i sjukhusens journalsystem kan också innebära svårigheter att söka efter trafikskadade patienter. Skillnader mellan sjukhus beror främst på tillgängliga resurser, chefers stöd och hur väl akutmottagningens personal är involverad och motiverad i att dela ut trafikskadejournaler. Flera rapportörer beskriver att motivationen hos personalen ökar när deras arbete uppmärksammas och att små belöningar, som fika, tårta eller andra gåvor, tidigare spelat en viktig roll men nu blivit ovanliga. För att förbättra rapporteringen behövs tydligare information om Stradas nytta, bättre tekniska lösningar för identifiering av trafikskadade och olyckans position i journalsystemen, samt en ersättningsmodell som speglar den faktiska tidsåtgången. Engagemang, återkoppling och rimliga arbetsvillkor framstår som avgörande för hög täckningsgrad och god datakvalitet.

Mer information om projektet finns i publikationen ”Akutsjukhusens rapportering till olycksdatabasen Strada. En intervjustudie” (VTI Resultat 2026:6).

Erhållen trafiksäkerhetsnytta

Projektets huvudsakliga trafiksäkerhetsnytta består i att stärka kunskapsunderlaget kring hur sjukvårdens rapportering till Strada fungerar i praktiken och vilka faktorer som kan påverka både täckningsgrad och kvalitet. Studien bidrar med fördjupad förståelse av de faktorer som kan ligga bakom bortfall, eftersläpningar och svårigheter att få fram korrekt information, särskilt vad gäller olycksplatsens position.

Genom att synliggöra sjukvårdens arbetsvillkor, organisatoriska förutsättningar och tekniska begränsningar bidrar projektet med ökad kunskap om hur olycks- och skadeinformation till Strada genereras och vilka faktorer som påverkar dess kvalitet. Detta stärker möjligheten att tolka och använda statistiken för att identifiera riskmiljöer, särskilt för oskyddade trafikanter såsom fotgängare och cyklister, och därigenom förbättra underlaget för trafiksäkerhetsarbetet.

Projektets resultat kan även bidra till förbättrad uppföljning av de nationella trafiksäkerhetsmålen samt till mer tillförlitliga internationella jämförelser.

Bakgrund

I Sverige utgör olycksdatabasen Strada (Swedish Traffic Accident Data Acquisition) det centrala systemet för insamling och analys av olycks- och skadedata inom vägtrafiken. Databasen förvaltas av Transportstyrelsen och bygger på rapportering från både polisen och akutsjukvården. Polisens rapportering omfattar olyckor som kommer till myndighetens kännedom och innehåller framför allt uppgifter om olyckans omständigheter. Akutsjukvårdens rapportering tillför medicinsk information om skador och skadegrad samt fångar upp olyckor som ofta inte rapporteras av polisen, exempelvis singelolyckor bland fotgängare och cyklister.

Sedan juli 2021 regleras akutsjukhusens rapportering till Strada genom lag (2021:319) om Transportstyrelsens olycksdatabas. Lagändringen innebar att rapporteringen blev obligatorisk och att grundläggande uppgifter kan rapporteras utan patientens samtycke, medan trafikantens mer detaljerade beskrivning av olyckan fortsatt är frivillig. Efter lagens införande har rapporteringsgraden ökat, men samtidigt har variationer i rapporteringens innehåll och kvalitet uppmärksamrats.

Rapporteringen sker inom en akutsjukvård där administrativa uppgifter konkurrerar med kliniska kärnuppgifter och där organisatoriska och tekniska förutsättningar varierar mellan sjukhus. Mot denna bakgrund finns ett behov av fördjupad kunskap om hur akutsjukhusens rapportering till Strada fungerar i praktiken efter Stradalagens införande och vilka faktorer som påverkar utfallet.

Syfte med projektet

Projektets övergripande syfte har varit att undersöka akutsjukhusens möjligheter och förutsättningar att rapportera till Strada. Mer specifikt har studien syftat till att:

- Har Stradalagen påverkat sjukhusens rapportering?
- Vilka är de största utmaningarna med Stradarapporteringen?
- Finns det skillnader i rapportering mellan sjukhusen, och varför har i så fall vissa sjukhus lättare för att klara rapportering till Strada medan andra upplever större svårigheter?
- Vad skulle behöva åtgärdas för att få en bättre fungerande rapportering kring skadehändelser i trafiken?

Beskrivning av metod och material

Projektet har genomförts som en kvalitativ intervjustudie. Digitala, semistrukturerade intervjuer genomfördes med:

- Transportstyrelsens Stradasamordnare
- Stradarapportörer vid tio utvalda akutsjukhus, samt rapportörernas närmaste chefer.

Totalt genomfördes 13 intervjuer under 2025, med totalt 18 personer. Urvalet av sjukhus gjordes i samråd med Stradasamordnarna för att få variation avseende sjukhusens storlek, geografisk placering och rapporteringsförutsättningar. Intervjuerna analyserades med deduktiv tematisk analys, där fyra övergripande teman låg till grund för kodningen: organisatoriska förutsättningar, arbetsprocesser, kompetens och motivation samt utmaningar och förbättringsbehov.

Resultatredovisning

Resultaten visar att Stradarapportörerna generellt har hög motivation och god kunskap om Stradas betydelse för trafiksäkerhetsarbetet. Samtidigt framkommer flera återkommande utmaningar.

Den mest framträdande utmaningen är tidsbrist. Schemalagd tid för Stradarapportering är ofta otillräcklig eller tas i anspråk för kliniskt arbete, vilket leder till eftersläpning i rapporteringen och svårigheter att uppfylla kravet på rapportering inom 45 dagar.

Organisatoriska skillnader mellan sjukhus, såsom chefers stöd, hur arbetet är organiserat och vilken yrkeskategori som är rapportör, har stor betydelse för rapporteringens kvalitet. Medicinska sekreterare upplevs i vissa fall ha bättre förutsättningar än vårdpersonal med kliniska arbetsuppgifter.

Införandet av Stradalagen har lett till ett ökat antal rapporter, men också till en ökning av rapporter utan ifylld trafikskadejournal. Detta innebär ofta sämre uppgifter om olycksplatsen och större variation i datakvalitet.

Tekniska begränsningar i journalsystemen försvårar identifieringen av trafikskadade patienter och tillgången till positionsuppgifter, särskilt när ambulansjournaler eller journalsystemen som varierar mellan sjukhusen.

Slutsatser

Projektet visar att Stradalagen haft en tydligt positiv effekt på rapporteringsgraden, men att kvaliteten i rapporteringen är ojämn och starkt beroende av lokala förutsättningar. Engagerade Stradarapportörer och närvarande chefer är avgörande framgångsfaktorer.

För att säkerställa långsiktigt rapportering krävs åtgärder som förenklar arbetsprocessen, skapar bättre tekniska stöd och säkerställer att resurser och ersättningsmodeller står i proportion till arbetsinsatsen. Digitalisering av trafikskadejournalen och bättre integration mellan journalsystem och Strada framstår som särskilt angelägna utvecklingsområden.

Spridning av resultat

Projektets resultat har spridits genom publicering i VTI:s rapportserie (VTI resultat 2026:6). Resultaten är relevanta för flera målgrupper, däribland Transportstyrelsen, Trafikverket, regioner, akutmottagningar, kommuner och trafiksäkerhetsforskare.

Rapporten utgör ett kunskapsunderlag för fortsatt utveckling av Stradas regelverk, ersättningsmodeller och tekniska lösningar samt för dialog mellan Transportstyrelsen, regioner och vårdgivare. Resultaten kan även användas vid utbildning av Stradarapportörer och chefer samt vid nätverksträffar och samverkansforum.

Bilagor:

1. Sammanfattning
2. Ekonomisk redovisning
3. VTI Resultat 2026:6 ("Akutsjukhusens rapportering till olycksdatabasen Strada. En intervjustudie").